

Rekreasyon Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının İncelenmesi¹

Batuhan ORDU¹, Savaş DUMAN², Sinem ULUÇ³

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1530494>

ORIGINAL ARTICLE

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın/Türkiye

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın/Türkiye

³Milli Eğitim Bakanlığı, Çanakkale Ezine Celalettin Topçu Anadolu Lisesi, Çanakkale/Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı, rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışlarını incelemektir. Çalışmaya, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi rekreasyon bölümünde öğrenim gören 158 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği'nden elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve normal dağılım varsayımlarının sağlandığı tespit edilmiştir. Bu nedenle parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda, gruplar arasındaki anlamlı farklılıkları belirlemek amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre kadın öğrencilerin otokratik liderlik davranışlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, rekreasyon faaliyetlerine daha sık katılan öğrencilerin daha yüksek düzeyde otokratik liderlik davranışı sergilediği görülmüştür. Ayrıca aktif olarak rekreasyon faaliyetlerine katılan öğrencilerin hem demokratik hem de otokratik liderlik davranışlarının, pasif olarak katılan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Daha önce bir gruba liderlik yapan öğrencilerin demokratik ve otokratik liderlik davranışlarının diğer öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım ve geçmişteki liderlik deneyimleri, rekreasyonel liderlik davranışlarında farklılığa neden olmaktadır.

Anahtar kelimeler: Rekreasyon, Liderlik, Üniversite Öğrencileri.

Sorumlu Yazar:

Batuhan ORDU
batuhanordu@outlook.com.tr

Investigation of Recreational Leadership Behaviors of Students Studying in Recreation Department

Abstract

The aim of this study is to examine the recreational leadership behaviors of students enrolled in the Recreation Department. The study included 158 students from the Recreation Department of the Faculty of Sports Sciences at Aydın Adnan Menderes University. The data collection tool used was the Recreational Leadership Behavior Scale, and the skewness and kurtosis values of the obtained data were analyzed, confirming that the normal distribution assumptions were met. Therefore, independent samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed. To determine significant differences among the groups, the Bonferroni test was applied following the one-way ANOVA. The study found that female students exhibited higher autocratic behaviors. Additionally, students who participated more frequently in recreational activities displayed higher levels of autocratic behaviors. Students who participated actively in recreational activities exhibited higher democratic and autocratic behaviors compared to those who participated passively. Furthermore, students who had previously led a group demonstrated higher levels of recreational leadership, as well as higher democratic and autocratic behaviors. In conclusion, students' participation in recreational activities and their past leadership experiences contribute to variations in their recreational leadership behaviors.

Keywords: Recreation, Leadership, University Students.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
08.08.2024

Kabul Tarihi:
28.11.2024

Online Yayın Tarihi:
28.12.2024

¹Bu çalışma, birinci yazarın "Rekreasyon Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Giriş

Günümüzde bireylerin yaşam tarzlarında meydana gelen değişimler, hem fiziksel hem de zihinsel sağlık üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Uzayan çalışma saatleri, hızlanan günlük yaşam temposu ve artan stres faktörleri, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürdürmelerini zorlaştırmaktadır (Yılmaz ve Atay, 2021). Bireyler yalnızca temel ihtiyaçlarını karşılamaktan öte keyif, heyecan, mutluluk gibi olumlu duyguların peşinden gitme ve günlük hayatın yarattığı stresi azaltma gereksinimi içindedir (Duman vd., 2022). Modern toplumlarda bu tür ihtiyaçları karşılamaya yönelik yapılan faaliyetler, rekreasyon olarak adlandırılmaktadır (McLean vd., 2008). Genel bir ifadeyle rekreasyon, bireylerin alışılmış yaşam biçimlerinin, yoğun iş yükünün veya çevresel stres faktörlerinin olumsuz etkilerinden korunmak ya da bu etkileri azaltmak amacıyla, zorunlu ihtiyaçlar ve çalışma saatleri dışında kalan zamanlarında gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen bireysel ya da grup etkinlikleridir (Karaküçük, 1997).

Rekreasyon faaliyetlerinin modern toplumlarda artan önemi, rekreasyonel liderlik kavramını gündeme getirmiştir. Bu kavram, bireylerin çeşitli rekreasyonel etkinliklere katılımını teşvik etmek, bu süreçler sırasında yaşanan olumsuzluklardan uzaklaşmalarını sağlamak ve yenilenmelerine destek olmak amacıyla faaliyetlerin etkili bir şekilde planlanmasını ve bireylerin uygun bir şekilde yönlendirilmesini gerektirir (Kırtepe ve Uğurlu, 2022). Rekreasyonel liderlik, bir grubun üyelerine katılım keyfi yaşatarak ve mutluluklarını artırarak, onları belirli etkinliklere yönlendirme, rehberlik yapma ve etkileme süreci olarak tanımlanabilir (Russel, 2001). Rekreasyon liderinden beklenen temel görevler arasında, grup içindeki bireylere liderin bulunduğu grubun ve görevin getirdiği mutluluğu hissettirmek, grup üyelerinin bu ortamda bulunmaktan keyif almalarını sağlamak, rehberlik yapmak ve rol model olmaktır. Bunun yanı sıra, liderin grup üyelerini çeşitli etkinliklere yönlendirerek onların bu faaliyetlerden etkilenmelerini sağlamak da önemli bir görevdir (Karaküçük vd., 2017). Başoğlu (2013) ise rekreasyon liderlerini, bireylerin boş zamanlarını verimli şekilde değerlendirmelerini sağlayarak motivasyonlarını artıran, rol modeli olarak kişisel gelişimlerine katkıda bulunan ve günlük yaşamın streslerinden uzaklaşmalarına yardımcı olan kişiler olarak tanımlamaktadır. Özellikle açık hava rekreasyonlarında önemli bir yer tutan rekreasyonel liderlik, sadece bu alanla sınırlı kalmayıp organizasyon liderleri, tur rehberleri, rekreasyon ve spor tesislerinin yöneticileri, antrenörler, eğiticiler ve turizm sektöründe animasyon sorumluları gibi çeşitli alanlarda karşımıza çıkmaktadır (Kozak ve Yüncü, 2009).

Rekreasyon faaliyetleri, toplumun her kesimine hitap etmekle birlikte, serbest zaman ve eğlence unsurlarıyla özellikle üniversite öğrencileri için önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemde, çalışma hayatına girmeden önce öğrenciler, gelecekte sahip olamayacakları kadar bol serbest zamana sahip olmanın avantajını yaşamaktadırlar (Gönen vd., 2022). Özellikle spor bilimleri fakültesinde

öğrenim gören öğrenciler bu avantajlarının yanı sıra dersleri aracılığıyla liderlik becerilerini geliştirebilir ve gelecekteki kariyerlerinde spor ve rekreasyon alanlarında liderlik rollerini üstlenmeye hazırlanabilirler (Özdiç vd., 2024). Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışlarını çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem

Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışlarını çeşitli değişkenler açısından değerlendirmek amacıyla nicel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan genel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu tür çalışmalar, belirli bir durumu ortaya koymak için hedeflenen katılımcı grubunun demografik özellikleri ve ilgili durum hakkındaki görüş veya tutumlarını analiz etmektedir. Tarama modelleri, belirli bir evrenden seçilen bir grup birey aracılığıyla veri toplayarak, bu evrenin genel görüş ve tutumlarını betimlemeyi ve genel bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır (Mazlum ve Atalay-Mazlum, 2017).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerdir. Çalışmanın örneklemini ise çalışmaya gönüllü olarak katılan 96 erkek ve 62 kadın olmak üzere 158 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	96	60,8
	Kadın	62	39,2
Sınıf düzeyi	1. sınıf	33	20,9
	2. sınıf	41	25,9
	3. sınıf	48	30,4
	4. sınıf	36	22,8
Rekreasyon faaliyetlerine katılım	Evet	158	100,0
	Hayır	-	-
Rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığı (hafta)	1-2 gün	19	12,0
	3-4 gün	60	38,0
	4 günden fazla	79	50,0
	Katılmıyorum	-	-
Rekreasyon faaliyetlerine katılım şekli	Aktif	67	42,4
	Pasif	28	17,7
	Her ikisi de	63	39,9

Herhangi bir gruba liderlik yapma durumu	Katılmıyorum	-	-
	Evet	107	67,7
	Hayır	51	32,3
Toplam		158	100,0

Tablo 1 incelendiğinde; çalışmaya katılan öğrencilerin %60,8'i erkektir. Öğrencilerin %30,4'ü 3. sınıftadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamı rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarını, %50'si ise haftada 4 günden fazla katıldıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %42,4'ü rekreasyon faaliyetlerine aktif olarak katılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin %67,7'si daha önce bir gruba liderlik yapmışlardır.

Veri Toplama Araçları

Rekreasyonel Liderlik Davranışı Ölçeği, Ayyıldız-Durhan ve diğerleri (2022) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 15 madde ve iki adet alt boyuttan oluşmaktadır. Demokratik ve otokratik davranış olarak adlandırılan alt boyutlar sırasıyla 8 madde ve 7 madde içermektedir. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı 0,60'tır. Demokratik ve otokratik davranış alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları ise 0,78 ve 0,64'tür. Bu çalışmada hesaplanan toplam ölçek güvenilirlik katsayısı 0,72'dir. Demokratik ve otokratik davranış alt boyutlarında ise 0,73 ve 0,72 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada verilerin analizi için SPSS 26 programı kullanılmıştır. Verilerin öncelikle dağılımları test edilmiştir. Ölçek geneli ve alt boyutlarda çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında değer aldığı, dolayısıyla verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Huck, 2012). Çalışmada bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda hangi gruplar arasında farklılık olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden faydalanılmıştır. Levene testi sonucunda varyansların homojenliği sağlandığı ($p \geq 0,05$) için çoklu karşılaştırma testi olarak Bonferroni testi uygun görülmüştür.

Araştırmanın Etiği

Çalışma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 18.01.2023 tarih ve 21 sayılı kararı ile etik kurul ilkelerine uygun olduğuna dair onay alınarak başlatılmıştır.

Bulgular

Tablo 2

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Rekreatyoneel Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ort. ± Ss	t	p
Rekreatyoneel liderlik	Erkek	96	3,07 ± 0,42	-1,15	0,25
	Kadın	62	3,15 ± 0,49		
Demokratik davranış	Erkek	96	3,49 ± 0,66	0,51	0,60
	Kadın	62	3,43 ± 0,67		
Otokratik davranış	Erkek	96	2,59 ± 0,52	-2,74	0,00*
	Kadın	62	2,83 ± 0,58		

* $p \leq 0,05$

Öğrencilerin rekreatyoneel liderlik düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde; demokratik davranışta cinsiyete göre farklılık gözlenmezken ($p > 0,05$), otokratik davranış farklılık göstermiştir ($p \leq 0,05$). Kadın öğrencilerin otokratik davranışlarının ($2,83 \pm 0,58$), erkek öğrencilerden ($2,59 \pm 0,52$) daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3

Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Rekreatyoneel Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması

	Sınıf düzeyi	n	Ort. ± Ss	F	p	Fark
Rekreatyoneel liderlik	1. sınıf ¹	33	2,97 ± 0,51	4,21	0,00*	4 > 1,2
	2. sınıf ²	41	2,97 ± 0,40			
	3. sınıf ³	48	3,19 ± 0,44			
	4. sınıf ⁴	36	3,25 ± 0,38			
Demokratik davranış	1. sınıf ¹	33	3,19 ± 0,65	5,55	0,00*	3,4 > 1 4 > 2
	2. sınıf ²	41	3,31 ± 0,63			
	3. sınıf ³	48	3,59 ± 0,65			
	4. sınıf ⁴	36	3,73 ± 0,62			
Otokratik davranış	1. sınıf ¹	33	2,71 ± 0,61	0,52	0,66	-
	2. sınıf ²	41	2,59 ± 0,46			
	3. sınıf ³	48	2,73 ± 0,53			
	4. sınıf ⁴	36	2,69 ± 0,64			

* $p \leq 0,05$

Öğrencilerin rekreatyoneel liderlik düzeylerinde sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık saptanmıştır ($F_{3,154}=4,21$; $p \leq 0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde; otokratik davranışta sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gözlenmezken ($F_{3,154}=0,52$; $p > 0,05$), demokratik davranış farklılık göstermiştir ($F_{3,154}=5,55$; $p \leq 0,05$).

Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu saptamak için yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre; 4. sınıf öğrencilerinin rekreasyonel liderlik düzeylerinin, (3,25 ± 0,38), 1 sınıf (2,97 ± 0,51) ve 2.sınıf (2,97 ± 0,40) öğrencilerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 3. sınıf öğrencilerinin demokratik davranışları (3,59 ± 0,65), 1. sınıf öğrencilerinden (3,19 ± 0,65); 4. sınıf öğrencilerinin demokratik davranışları ise 1. sınıf ve 2. sınıf öğrencilerinden (3,31 ± 0,63) yüksektir.

Tablo 4

Öğrencilerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Sıklığına Göre Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması

	Katılım sıklığı	n	Ort. ± Ss	F	p	Fark
Rekreasyonel liderlik	1-2 gün ¹	19	2,97 ± 0,48	1,71	0,18	-
	3-4 gün ²	60	3,06 ± 0,47			
	4 günden fazla ³	79	3,16 ± 0,41			
Demokratik davranış	1-2 gün ¹	19	3,41 ± 0,69	0,08	0,91	-
	3-4 gün ²	60	3,48 ± 0,78			
	4 günden fazla ³	79	3,46 ± 0,56			
Otokratik davranış	1-2 gün ¹	19	2,47 ± 0,50	4,63	0,01*	3>1,2
	3-4 gün ²	60	2,58 ± 0,58			
	4 günden fazla ³	79	2,81 ± 0,52			

*p≤0.05

Öğrencilerin rekreasyonel liderlik düzeylerinde rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığına göre anlamlı farklılık gözlenmemiştir (F_{2,155}=1,71; p>0,05). Alt boyutlar incelendiğinde; demokratik davranışta rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığına göre anlamlı farklılık gözlenmezken (F_{2,155}=0,91; p>0,05), otokratik davranış farklılık göstermiştir (F_{2,155}=4,21; p≤0,05). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu saptamak için yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre; haftada 4 günden fazla rekreasyon faaliyetlerine katılan öğrencilerin otokratik davranışlarının (2,81 ± 0,52), 1-2 gün (2,47 ± 0,50) ve 3-4 gün (2,58 ± 0,58) rekreasyon faaliyetlerine katılan öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5

Öğrencilerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Şekillerine Göre Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması

	Katılım şekli	n	Ort. ± Ss	F	p	Fark
Rekreasyonel liderlik	Aktif ¹	67	3,03 ± 0,28	104,13	0,00*	1,3>2 3>1
	Pasif ²	28	2,49 ± 0,28			
	Her ikisi de ³	63	3,44 ± 0,30			
Demokratik davranış	Aktif ¹	67	3,29 ± 0,31	175,96	0,00*	1,3>2 3>1
	Pasif ²	28	2,54 ± 0,66			
	Her ikisi de ³	63	4,07 ± 0,21			

Otokratik davranış	Aktif ¹	67	2,74 ± 0,53	3,60	0,03*	1,3>2
	Pasif ²	28	2,43 ± 0,39			
	Her ikisi de ³	63	2,73 ± 0,62			

*p≤0.05

Öğrencilerin rekreasyonel liderlik düzeylerinde rekreasyon faaliyetlerine katılım şekli değişkenine göre anlamlı farklılık saptanmıştır ($F_{2,155}=104,13$; $p\leq 0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde; demokratik ($F_{2,155}=175,96$; $p\leq 0,05$) ve otokratik ($F_{2,155}=3,60$; $p\leq 0,05$) davranışta rekreasyon faaliyetlerine katılım şekli değişkenine göre anlamlı farklılık gözlenmiştir. Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu saptamak için yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre; rekreasyon faaliyetlerine aktif olarak katılan öğrencilerin ($3,03 \pm 0,28$), rekreasyonel liderlik düzeyleri, pasif olarak katılan öğrencilerden ($2,49 \pm 0,28$), rekreasyon faaliyetlerine her iki şekilde katılan öğrencilerin ($3,44 \pm 0,30$) ise aktif ve pasif olarak katılanlardan yüksek bulunmuştur. Demokratik liderlik davranışında rekreasyon faaliyetlerine aktif olarak katılan öğrenciler ($3,29 \pm 0,31$), pasif olarak katılan öğrencilerden ($2,54 \pm 0,66$), rekreasyon faaliyetlerine her iki şekilde katılan öğrenciler ($4,07 \pm 0,2$) ise aktif ve pasif olarak katılanlardan yüksek elde edilmiştir. Ayrıca otokratik liderlik davranışında rekreasyon faaliyetlerine aktif ($2,74 \pm 0,53$) ve her iki şekilde katılan öğrenciler ($2,73 \pm 0,62$), pasif olarak katılanlardan ($2,43 \pm 0,39$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 6

Öğrencilerin Daha Önce Herhangi Bir Gruba Liderlik Yapma Durumlarına Göre Rekreasyonel Liderlik Davranışlarının Karşılaştırılması

	Liderlik yapma	n	Ort. ± Ss	t	p
Rekreasyonel liderlik	Evet	107	3,19 ± 0,42	3,61	0,00*
	Hayır	51	2,92 ± 0,45		
Demokratik davranış	Evet	107	3,56 ± 0,62	2,40	0,01*
	Hayır	51	3,27 ± 0,72		
Otokratik davranış	Evet	107	2,76 ± 0,58	2,83	0,00*
	Hayır	51	2,52 ± 0,46		

*p≤0.05

Öğrencilerin rekreasyonel liderlik düzeylerinde daha önce herhangi bir gruba liderlik yapma durumlarına göre anlamlı farklılık saptanmıştır ($p\leq 0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde; demokratik ve otokratik davranışta daha önce herhangi bir gruba liderlik yapma durumlarına göre anlamlı farklılık bulunmuştur ($p\leq 0,05$). Daha önce bir gruba liderlik yapmış olan öğrencilerin rekreasyonel liderlik düzeyleri ($3,19 \pm 0,42$), liderlik yapmamış olanlardan ($2,92 \pm 0,45$) yüksek bulunmuştur. Demokratik liderlik davranışında daha önce bir gruba liderlik yapmış olan öğrenciler ($3,56 \pm 0,62$), liderlik yapmamış olanlardan ($3,27 \pm 0,72$) yüksek elde edilmiştir. Ayrıca daha önce bir gruba liderlik yapmış

olan öğrencilerin otokratik davranışları ($2,76 \pm 0,58$), liderlik yapmamış olanlardan ($2,52 \pm 0,46$) yüksektir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Çalışmada, rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışları araştırılmıştır. Öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışlarında cinsiyete göre farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak kadın öğrencilerin otokratik davranışları daha yüksek bulunmuştur. Rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrenciler ve rekreasyon eğitimi almamış kişilerle yapılan bir çalışmada (Taşkiran, 2018), rekreasyon eğitimi almış kadın öğrencilerin otorite algısının hem erkek öğrencilerden hem de rekreasyon eğitimi almamış kişilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışlarını inceleyen Sarıkaya ve Bilir (2019) ise kadın öğrencilerde görev ve sorumluluk odaklı liderlik özelliği olan yapıyı kurma düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Durukan ve diğerleri (2007), rekreasyon faaliyeti olarak üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin liderlik davranışlarını inceleyerek kadın öğrencilerin liderlik davranışlarında kendi düşüncelerine daha fazla önem verdiklerini, erkek öğrencilerin ise çevresindekilerin fikirlerini daha çok dikkate aldıkları ve yeni fikirlere daha fazla açık oldukları sonucunu elde etmişlerdir. Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada (Zengin ve Somoğlu, 2022), kadın öğrencilerin insana yönelik liderlik yaklaşımlarının erkek öğrencilere kıyasla daha düşük olduğu belirlenmiştir. Mevcut bulgularla benzerlik gösteren başka bir çalışmada ise (Kayhalak, 2022), rekreasyonel liderlikleri ve demokratik davranışta üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, İrhan (2023), cinsiyete göre rekreasyonel liderlik davranışlarında farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Mevcut bulgulardan farklı olarak, Akgül ve diğerlerinin (2024) çalışmasında kadın öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışları erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Ayrıca kadınların insan-ilişki odaklı liderlik, erkeklerin ise görev-yapı odaklı liderlik yönelimlerinin daha yüksek olduğunu gösteren (Gardiner ve Tiggemann, 1999), Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören kadın öğrencilerin insana yönelik liderlik davranışlarının daha yüksek olduğunu belirten (Eryücel, 2018) ve farklı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören erkek öğrencilerin hem insana yönelik hem de yapıya yönelik liderlik özelliklerinin daha yüksek olduğunu (Aydın vd., 2016) ortaya koyan sonuçlar elde edilmiştir. Literatürde, liderlik davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği halen güncelliğini koruyan bir tartışma konusudur (Uğurlu ve Hovardaoğlu, 2011; Özalp-Türetgen, 2017). Bu durum, liderlik davranışını etkileyen pek çok faktörün varlığından kaynaklanabilir (Gül-Yılmaz, 2017) Her bireyin liderlik potansiyelleri ve becerileri farklılık gösterebilir ve bu faktörler cinsiyete bağlı olmayabilir. Mevcut çalışmada otokratik davranışın aksine rekreasyonel liderlik ve

demokratik davranışlar açısından cinsiyete göre farklılık gözlemlenmemiştir. Bunun nedeni olarak, rekreasyonun gönüllü ve katılım odaklı doğasıyla liderlerin katılımcıların memnuniyetini sağlama amacıyla hareket etmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca Torkildsen'e (1992) göre insan odaklı yaklaşım (insan odaklılık), rekreasyon uygulamalarında en önemli faktördür.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yapılan karşılaştırma sonucunda rekreasyonel liderlik düzeylerinin 4. sınıf, demokratik davranışların ise 3. ve 4. sınıf öğrencilerde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgularla benzer sonuçlar elde eden Cengiz ve Güllü (2018), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yaptıkları çalışmalarında, 4. sınıf öğrencilerinde insana yönelik liderliğin daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca İrhan (2023), demokratik liderlik davranışlarının 3. sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mevcut bulgulardan farklı olarak, Eryücel (2018), 1. sınıf öğrencilerin insana yönelik liderlik davranışlarını daha yüksek elde ederek, bu durumu 1. sınıf öğrencilerin üniversite hayatlarına yeni başlamış olmaları ve insanlarla etkileşim konusunda daha heyecanlı olmaları ile açıklamıştır. Ayrıca bazı araştırmalar (Sarıkaya ve Bilir, 2019; Düzgünce, 2021; Kayhalak, 2022) mevcut bulgularla çelişerek, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerinin liderlik davranışlarında farklılık göstermediğini ifade etmiştir.

Öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklıklarına göre yapılan karşılaştırma sonucunda rekreasyonel liderlik düzeyleri ve demokratik davranışlarında farklılık gözlenmemiş, otokratik davranışın ise haftada 4 günden fazla rekreasyon faaliyetlerine katılan öğrencilerde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Rekreasyon faaliyetlerine katılım şekillerine göre yapılan karşılaştırma sonucunda ise rekreasyon faaliyetlerine hem aktif hem de pasif olarak katılan öğrencilerin rekreasyonel liderlik, demokratik davranış ve otokratik davranışları daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, rekreasyon faaliyetlerine düzenli ve aktif katılım gösteren öğrencilerin farklı türlerdeki etkinlikler aracılığıyla daha geniş bir deneyim ve bakış açısı geliştirdiklerini gösterebilir. Bu çeşitlilik, öğrencilerin karşılaştıkları farklı durumları ve grupları yönetme becerilerini artırarak liderlik becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilir. Ancak literatürde öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklıkları ve katılım şekillerine göre liderlik davranışlarını inceleyen benzer bir çalışma bulunmamaktadır.

Son olarak, daha önce bir gruba liderlik yapmış olan öğrencilerin rekreasyonel liderlik düzeyleri, demokratik davranışları ve otokratik davranışları daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, liderlik deneyimi olan öğrencilerin rekreasyonel liderlik becerilerinin daha gelişmiş olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, liderlik deneyimi, öğrencilerin grup yönetimi, iletişim becerileri, takım çalışması ve problem çözme gibi liderlik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu beceriler, rekreasyon faaliyetlerinde liderlik rollerini daha etkili bir şekilde üstlenmelerini sağlayabilir.

Literatürde, öğrencilerin daha önce bir gruba liderlik yapma durumlarına göre rekreasyonel liderlik davranışlarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, Taşkiran (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, rekreasyon ve liderlik eğitimi alan öğrencilerin otoriteye yönelik liderlik düzeylerinin, bu eğitimleri almayanlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada, rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin rekreasyonel liderlik davranışları araştırılırken cinsiyet, sınıf düzeyi gibi tanımlayıcı bilgilerin yanı sıra rekreasyonel liderlik davranışlarında farklılık gösterme potansiyeli olan rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeyi ve katılım tercihleri de göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmanın sonuçları, kadın öğrencilerin otokratik liderlik davranışlarının daha yüksek olduğunu, rekreasyon faaliyetlerine sık katılan öğrencilerin otokratik liderlik sergilediğini ve aktif katılımcıların hem demokratik hem de otokratik liderlik davranışlarının pasif katılımcılara göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, daha önce liderlik deneyimi olan öğrencilerin liderlik davranışları da diğerlerine göre yüksektir. Sonuç olarak, öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım ve geçmişteki liderlik deneyimleri, rekreasyonel liderlik davranışlarında farklılığa neden olmaktadır.

Çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak gelecekteki araştırmalar, rekreasyon liderliği davranışlarını daha kapsamlı bir şekilde anlamak için nitel araştırma yöntemlerine yönelebilir. Bu yöntemle, öğrencilerin rekreasyon liderliği deneyimleri ve bu deneyimlerin liderlik davranışlarına etkileri hakkında daha ayrıntılı veri toplanabilir. Ayrıca rekreasyon liderliği derslerinin ve eğitim programlarının, öğrencilerin liderlik becerilerini nasıl geliştirdiği araştırılabilir. Eğitim programlarının içeriği ve yöntemlerinin etkinliği değerlendirilebilir. Öğrencilerin staj süreçlerinde liderlik rollerini nasıl deneyimledikleri ve bu deneyimlerin liderlik becerilerini nasıl etkilediği incelenebilir. Staj süreçlerindeki uygulamalar ve öğrenci geri bildirimleri, liderlik eğitime yönelik önemli bilgiler sunabilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 18.01.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 21

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında üç yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akgül, K. A., Erdoğan, A., ve Karabacak, E. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel liderlik düzeylerinin belirlenmesi. *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, 5(1), 62-67.
- Aydın, R., Bozkuş, T., ve Kul, M. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Özel sayı 1), 122-131
- Ayyıldız-Durhan, T., Kayhalak, F., Kurtipek, S., ve Yenel, F. (2022). Rekreasyonel liderlik davranışı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 127-142. <https://doi.org/10.53434/gbesbd.1082314>
- Başoğlu, U. D. (2013). Liderlik Davranışları İle Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım İlişkisi: İstanbul İlinde Bir Uygulama. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2, 73-86.
- Cengiz, R., ve Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108. <https://doi.org/10.31680/gaujss.474908>
- Duman, S., Yurtdaş, Ş. Ş., ve Ordu, B. (2022). Sosyal yeterlik ve rekreasyonel katılım, akış deneyiminin belirleyicileri midir? *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 157-172. <https://doi.org/10.30803/adusobed.1213576>
- Durukan, E., Can, S., ve Gök, A. (2007). Bir rekreasyon faaliyeti olarak – Üniversitelerarası müsabakalara katılan sporcu öğrencilerin liderlik davranışlarının (Anlayış gösterme boyutunda) karşılaştırılması. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1), 23-30.
- Düzgünce, A. (2021). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars. <https://doi.org/10.26449/sss.3228>
- Eryücel, M. (2018). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin liderlik özelliklerinin belirlenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(11), 1583-1595. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13816>
- Gardiner, M., & Tiggemann, M. (1999). Gender differences in leadership style, job stress and mental health in male- and female-dominated industries. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 72(3), 301-315. <https://doi.org/10.1348/096317999166699>
- Gönen, M., Ceyhan, M. A., Çakır, Z., Zorba, E., ve Coşkuntürk, O. S. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyon alanı kullanımlarına ilişkin engel ve tercihleri, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 11(4), 59-76. <https://doi.org/10.22282/ojrs.2022.109>
- Gül-Yılmaz, E. (2017). Alan kılavuzluğu. İçinde M. Akoğlan Kozak (Ed.), *Rekreasyonel liderlik ve turist rehberliği kavram ve kuramlar üzerine bir analiz* (ss. 161-180). Detay Yayıncılık.
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th edition). Pearson.
- İrhan, G. (2023). Rekreasyon bölümü öğrencilerinin rekreatif liderlik davranışlarının incelenmesi: Sakarya örneği. *Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR)*, 3(2), 89-98.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme: Kavram, kapsam ve bir araştırma*. Seren Ofset.
- Karaküçük, S., Yenel, İ. F. ve Akgül, B. M. (2017). Rekreasyon liderliği. İçinde S. Karaküçük, S. Kaya ve B. M. Akgül (Eds.), *Rekreasyon bilimi 2* (ss.163-233). Gazi Kitabevi.
- Kayhalak, F. (2022). *Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışları ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırtepe, A., ve Ugurlu, F. M. (2022). Leadership characteristics of university students engaging in volunteer activities. *World Journal of Education*, 12(5), 1-9. <https://doi.org/10.5430/wje.v12n5p1>
- Kozak, M. A., ve Yüncü, D. (2009). Rekreasyonel liderlik ve grup dinamikleri. İçinde N. Kozak (Ed.), *Prof. Dr. Feri manı maviş anı kitabı* (ss. 45-80), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Mazlum, M. M., ve Atalay-Mazlum, A. (2017). Sosyal bilimlerde araştırma yönteminin belirlenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(4), 1-21. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.705>
- McLean, D. D., Hurd, A. R., ve Rogers, N. B. (2008). *Kraus' recreation and leisure in modern society* (8th edition). Jones & Bartlett.

- Özalp-Türetgen, İ., Ballı, E., ve Erdem-Artan, İ. (2017). Lider ortaya çıkışında cinsiyet ve kişiliğin etkisinin yapıyı harekete geçirme türü görevde incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(2), 19-50.
- Özdiñ, M., Çimen, M., ve Bayıroğlu, G. B. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel liderlik davranışlarının incelenmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 10(3), 401- 412.
- Russell, R. V. (2001). *Leadership in recreation*. Mc Graw Hill.
- Sarıkaya, O. Ç., ve Bilir, F. P. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 8(1), 1-18.
- Taşkıran, B. (2018). *Rekreasyon eğitimi alan bireylerin liderlik becerileri ile otorite tercihlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Torkildsen, G. (1992). *Leisure and recreation management*. E & FN Spon.
- Uğurlu, O., ve Hovardaoğlu, S. (2011). Liderlik davranışının değerlendirilmesinde liderin cinsiyeti, değerlendiren kişinin cinsiyeti ve liderlik stili arasındaki ilişki. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 14-27.
- Yılmaz, E., ve Atay, E. (2021). Regular exercise, L-Carnitine and diabetes type II. *European Journal of Health & Amp*, 8(1), 17-25.
- Zengin, S., ve Somoğlu, M. B. (2022). Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel sayı 1), 483-502. <https://doi.org/10.38021/asbid.1207118>

This paper by Mediterranean Journal of Sport Science is licensed under [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)